

Aŭstraliaj Esperantistoj

Novajletero de ĉiuj Aŭstraliaj Esperantistoj

Redaktoro Roger Springer Provlegita de Franciska Toubale

PLENUMITA 25/06/2020 Kvarcentokdekkvara eldono (unua eldono 20/09/2011)

Subtenu vian Novajleteron

Sendu novaĵojn, leterojn, fotojn, informojn al Roger Springer rogerspringer@tpg.com.au;

Uzindaj ligoj [reta-vortaro](#) [Freelang Vortaro](#) [Plena Ilustrita Vortaro](#) [Duolingo](#)

[Google Translate](#) [Pasintaj AE eldonoj](#) [duolingo entute](#) [lingvohelpilo](#)

[Esperanta Retradio](#) [Esperanta himno](#) [PMEGramatiko](#) [openclipart](#)

Oni povas meti sian nomon, retadreson, urbon kaj landon al la listo de ricevantoj. rspring@tpg.com.au

Entute **733,000** lernantoj nun studas Esperanton per Duolingo

Nun studas **287,000** lernantoj per la angla lingvo. (Ekde Majo 2015)

Nun studas **233,000** lernantoj per la hispana lingvo. (Ekde Oktobro 2016)

Nun studas **213,000** lernantoj per la portugala lingvo. (Ekde Majo 2018)

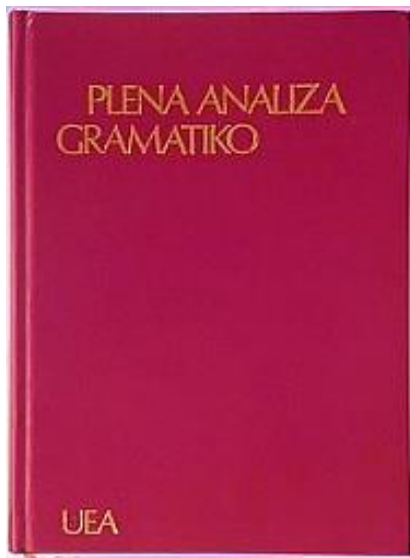
Nun preparas Esperantan programon por francoj. (Ekde julio 2020 ?)

Nun preparas Esperantan programon por ĉinoj. (Ekde julio 2020 ?)

(Marcel naskiĝis 4-an de Decembro 1917)

Gramatika serio "La Verbo en P.A.G." N.ro. 126

Alia grava eraro de Zamenhof kaj de P.A.G. estas, ke ili pensas ke la Medialo ankaŭ esprimas la komencon de ago. Ekz. ili diras, ke "Mi sidiĝas" signifas "Mi eksidas nekonscie, ne pro propra decido". Sed la ĝusta esprimo por tio estas "Mi eksidiĝas", dum "Mi sidiĝas" signifas sidi dum iu ajn tempo pro la farado de iu nekonata. Ekz. "Mi iris al la kuracisto kaj mi tie sidiĝis dum duona horo". En la pasiva voĉo ĝi estus: "En la malsanejo mi sidigatis de la flegistino dum tridek minutoj". Ĉe ĉiuj esprimoj pri nur la komenco de "sidi" la verbo devas enhavi la prefikson "ek-". Ankaŭ neĝusta estas la verbo "sidi" en tiaj frazoj, sed por plezurigi Zamenhof kaj P.A.G. ni diru, ke pro la Regulo pri Neceso kaj Sufiĉo ni en tiuj kazoj mallongigis "sidigi" al "sidi", do "sidiĝi" por "sidigiĝi".

Marcel Leereveld.

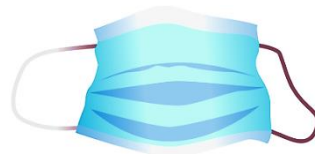
Se informo pri via novaĵo mankas, la kialo estas ke neniu informis AE

Surhavu vizaĝmaskon.

Unu terno povas elŝpruci ĝis 8 metroj.

<https://twitter.com/i/status/1245591199034929153>

Roger Springer

La Manlia Esperanto-Klubo

La Manlia grupo, kunvenas je 10.30 atm ĝis 12tm ĉe la enirejo de Manlia Varfo aŭ ĉe la Bavarian Beer Café, Manlia Varf.

Ĉiujn unan kaj trian sabatojn de la monato Unu taso da klubpagita kafo atendas vin.

Je la 20a venis Chris, John kaj Roger

Roger Springer

(Marcel naskiĝis 4-an de Decembro 1917)

Miaj unuaj jaroj de Esperantisteco.

ESPERANTO EN LA JARO 1933 .

En la jaro 1933 mi ankoraŭ ne lernis Esperanton. Mi eĉ neniam aŭdis aŭ vidis la vorton, nek miaj samfamilianoj nek miaj familieganoj. Tamen en Eŭropo ekzistis miloj da Esperantistoj, sed kiel nun la informantaro neniam menciis Esperanton. En la plej gravaj landoj la Esperantistoj estis dividitaj en almenaŭ du precipaj grupoj, nome la membroj de la neŭtrala U.E.A. kaj la membroj de S.A.T. aŭ de speciale politikaj maldekstraj organizoj. La nombro da Esperantistoj t.n. "laboristaj", maldekstruloj, estis multege pli granda ol la nombro de la neŭtraluloj precipe U.E.A.-anoj. Sed por ili Esperanto estis malpli grava ol iliaj politikaj ideoj kaj movadoj. Internacie ekzistis du gravaj organizoj, U.E.A. kaj la pli granda, laborista, S.A.T., Sennacieca Asocio Tutmonda. Ĉi lasta enhavis, pro principo, nur individuajn membrojn, ĉiuj voĉdonpovaj dum la jaraj kongresoj. Ĝia nura politika starpunkto estis la kontraŭkapitalismo, kaj la membraro konsistis el ĉiaj specoj de maldekstreco, kiel socialistoj (= socialdemokratoj), stalinistoj, komunistoj, anarĥiistoj, pacifistoj, k.t.p. Kelkajn jarojn antaŭe ĝi havis tre multajn membrojn en la leninisma Rusujo, sed ĉar en la gazetoj de S.A.T. ĉiu rajtis kritiki ĉiun ajn vidpunkton kaj ankaŭ aliajn laboristajn organizojn, la registaro de Rusujo decidis ke rusoj ne rajtas esti membroj de S.A.T., kaj ĝi krome ŝtelis la tutan kapitalon de S.A.T. Plej multaj rusaj Esperantistoj do anstataŭe membriĝis al U.E.A., ĝis Stalin malpermesis ĉiujn Esperantistojn. La plej multaj Esperantistoj estis en Nederlando, sed precipe laboristaj.

En 1933 ankoraŭ ne ekzistis televido: ĝi venis du jarojn antaŭ ol en Aŭstralio. Sed vaste ekzistis la radio-elsendoj, precipe tra registaraj sendstacioj. La nederlanda registaro posedis du staciojn, kaj dividis la elsendtempon en kvar partojn, unu por la katolikoj, unu por la protestantoj, unu por la laboristoj, kaj unu por la neŭtraluloj. Kutime la homoj aŭskultis nur "siajn" radioprogramojn, kaj ne la aliajn. Mia familio aŭskultis nur la neŭtralajn programojn, sed unu el miaj avoj, kvankam nereligia, iam aŭskultis la katolikan programaron, kaj aŭdis ke tiu katolika stacio intencas dum la jaro elsendi semajnajn lecionojn en Esperanto. Li iĝis tiom favora al lerni Esperanton, ke li vizitis ĉiujn siajn samfamilianojn kaj postvenulojn por devigi ĉiun el ili partopreni en la lecionoj. Fine nur mi kaj mia fratino kaj miaj gepatroj sekvis la

Se informo pri via novaĵo mankas, la kialo estas ke neniu informis AE

kurson kaj do lernis Esperanton. La instruisto de la radiokurso, S.ro Heilker, konsilis ke ni membriĝu al klubo por tie lerni paroli la lingvon, ĉar la radiolecionoj ne povis fari tion. Nur mi membriĝis, kompreneble, al unu el la dek-ok laboristaj kluboj en Amsterdamo. Mi bone sciis ĉiujn vortojn kaj gramatikon de la radio-lecionoj, sed en la kunveno mi ne povis paroli kun la aliaj membroj, kaj do silente aŭskultis la seneraran fluan interdiskutadon de la dudek aŭ tridek aliaj membroj. Kaj tio okazis ne nur je unu kunveno, sed dum la tuta jaro. Mi tamen persistis, kaj mia kapo pleniĝis de la lingvo parolata en la kunvenoj kaj pleniĝis ankaŭ de mia silenta kunparolado en mia menso. Ĝis post mallonga jaro mi subite kuraĝis paroli kun la aliaj, kaj flue, kaj ĉio kion mi aŭdis antaŭe envenis en mian buŝon. Tio pravas, ke oni paroli lernas dum aŭskultado.

Mi membriĝis ankaŭ al S.A.T. kaj en la fino de 1934 decidis partopreni en 1935 en internacia kongreso de tiu asocio. Mi finis la mezan lernejon, kaj kuniĝis al la granda amaso de senlaboruloj, ĉar en tiu tempo preskaŭ neniu junulo povis trovi labordungiĝon. Ankaŭ mia patro estis senlaborulo (virinoj en tiu tempo ne kutimis labori eksterdome). Sen mono mi do devis bicikli el de Amsterdamo al Parizo, kaj tie loĝi en tendo. Mi konis aŭstran Esperantiston el Vieno, kaj ni decidis kune kaj bicikle fari la vojaĝon de Amsterdamo rekte al Parizo kaj retroiri tra Germanujo al Nederlando. Dum la noktoj ni intencis loĝi senpage ĉe farmistoj. La unua nokto estis en norda Belgujo ĉe farmo; ni devis dormi sur la pajlo malantaŭ kelkaj ĉevaloj. La ĉevaloj dum la nokto daŭre huffrapis en nian direkton, tiel ke mi ne kapablis dormi multe. Tamen la ĉevaloj ne povis atingi nin, kompreneble.

La duan tagon ni alvenis posttagmeze en Parizo, kaj mia vojaĝamiko, pli maljuna ol mi kaj kutimiĝinta trinki vinon en Vieno, proponis kune aĉeti botelon de franca vino, tiam kostanta tie nur kelkajn dolarojn. Do li trinkis la unuan duonon de la botelo kaj mi la duan duonon. Post tio li iris al sia tendejo, kaj mi iris al unu el miaj onklinoj kiu loĝis en Parizo kun araba edzo kaj du infanoj. Mi antaŭe estis promesinta al ŝi viziti ŝin la unuan nokton kaj ankaŭ tagmanĝi tie, francstile, tiel ke mi povu rakonti al ŝi ĉiujn informojn el de ŝiaj samfamilianoj en Amsterdamo. Do unue mia amiko surbicikliĝis kaj foriris al la tendejo. Post tio mi surbicikliĝis por iri al mia onklino, kiu loĝis ne malproksime. Sed mia biciklo iris al la malĝusta flanko de la strato, kontraŭ mia volo. Do mi haltis kaj ekzamenis la biciklon por iu malĝusteco ĉe la biciklo. Sed ĉio estis en ordo kaj bone funkcia. Do mi resuriĝis por plu rajdi. Sed ree la biciklo iris al la malĝusta flanko. Bonŝance la mallonga sed larĝa strato ne havis trafikon. Tiam mi subite komprenis, ke mi estis ebria. Mi ja en mia vivo neniam antaŭe ebriiĝis, kaj post tio neniam ebriiĝis ĝis nun, ĉar mi tiom hontis pri mi mem. Do mi devis promeni apud mia neebria biciklo. Sed mi unue havis bonan ideon: mi trinkis multe da akvo por dilui la vinon por malebriiĝi. Tio ne sukcesis, kaj poste oni informis min ke la miksado pliigas la forton de la alkoholo. Do mi atingis mian onklinon, sed la efekto de mia ebrio estis, ke mi ne plu kapablis paroli. Mia onklino tuj komprenis kio okazis, kaj sendis min rekte en la liton. Mi do maltrafis la belan francan manĝon de ŝi preparitan por mi, kaj ŝi maltrafis aŭdi ĉiujn novaĵojn pri siaj gepatroj kaj gefratoj en Amsterdamo. Mi tre hontis pri tio, kaj hontas ĝis mi rerenkontos ŝin en la ĉielo (kien mi iros laŭ la promeso de mia Dio).

La kongreso estis tre interesa, kompreneble, sed okazis malagrablaĵo. La kreinto de S.A.T., kiu loĝis dum kelkaj jaroj en la komunisma Rusujo, estis tre aktive kontraŭrusa, aŭ kontraŭ

Se informo pri via novaĵo mankas, la kialo estas ke neniu informis AE

Lenin, kaj regule polemikis pri tio en la gazetoj de S.A.T. Lenin ne ŝatis tion. Kaj strange du bulgaraj leninistoj restis membroj de S.A.T. kaj partoprenis en la kongreso. Ili proponis al la kongreso, ke S.A.T. decidu ne plu permesi publikigojn kontraŭ la Lenin'a Rusujo. La du bulgaroj pafis pistolojn en la aero por timigi nin por ke ni voĉu por ili. Sed oni ne akceptis ilian proponon. La proksiman tagon Lanti kelkminute venis al la podio por anonci ke li ne plu ĉeestos la kunvenojn nek la kongreson, ĉar estis tro danĝere por li.

La aŭstro kaj mi biciklis tra la nordorienta parto de Francujo, kie en la unua mondmilito francoj kaj germanoj longe batalis unuj kontraŭ la aliaj en minoj unu apud la alia. Li tre interesiĝis pri tio, kaj volis vidi ĉion. Mi estis nepacienca. Post tio, apud Luksemburgo, ni eniris en Germanujon. Hitler jam regis tie, kaj ĉiuj sur la vojoj devis saluti unu la alian per brakleviĝo kaj dirante "Sieg Heil!"; neobeo punatis. Sed ni kiel fremduloj ne bezonis fari tion. En malgranda vilaĝo ni demandis, kie troviĝas farmo, por tranokti. Sed la demandata viro oferis al ni dormi en lia domo. La edzino preparis bonan tagmanĝon por ni ĉiuj. Sed je unu momento li vidis niajn verdajn stelojn, blankiĝis, prenegis unu en sia mano por pli bone rigardi, kaj diris ke tiuj steloj estas judaj. Ni klarigis ke ili ne estas, sed Esperanto-steloj, verdaj por neŭtraleco kaj kvinpintaj por la kvin kontinentoj. Li ne tute konvinkiĝis, kaj evidente timis ke li invitis malamikojn de Hitler. Li nenion sciis pri Esperanto, kaj evidente ne volis scii. Do la reston de la vespero li estis tre malvarmeta al ni. Se li estus rigardinta en mia dorsosako, li estus trovinta komunistajn gazetojn, kiujn mi portis en Germanujo por hejme montri, kiom kuraĝa mi estis (mi estis knabo). Tamen ĉe la landlimo por eliri en Nederlando la germanaj doganistoj trovis miajn komunistajn gazetojn kaj intencis puni min. Sed mi konvinkis ilin ke mi trovis ilin en germana kafeo kaj decidis ke ili devas ne troviĝi en la pura Hitler-Germanujo kaj intencis kunpreni ilin al Nederlando. Ili lasis min trairi, kun la gazetoj. Io simila okazis dum la jaro antaŭ la milito, kiam juda samideano de nederlanda aŭtobuskaravano vojaĝis tra Germanujo por viziti la S.A.T.-kongreson en Danujo. La juda samideano havis komunistajn gazetojn en sia sako, kaj la doganistoj trovis tion kaj intencis elpreni lin el nia karavano. Sed unu el ni, perfekte parolanta la germanan lingvon, povis konvinki la doganistojn ke la persono estas mensmalsana kaj ne scias kion li faris. Ili tralasis nin kun li, tamen tenis liajn gazetojn.

Malkuniĝante, la aŭstro daŭrigis sian bicikladon tra Eŭropo, kaj mi resenlaborulumis, sed studante por subiri la ekzamenon de Esperanto-instruisto, en kiu mi sukcesis post kelkaj monatoj. La ekzameno organizatis de la konata gramatikisto Degenkamp. Malmultaj posedas tiun diplomon. Pro mia sukceso oni permesis al mi aĉeti kopion de la "Plena Analiza Gramatiko", kiun libron la Libroservo rifuzis tiutempe vendi al nespertuloj, pro ĝia malfacila enhavo.

Post tio mi ekinteresiĝis pri la marksismaj ideoj kaj kuniĝis al tia malgranda grupo en Amsterdamo. Tre aktivaj en tiu politika teoriaro estis Profesoro (de Astronomio) Pannekoek kaj Johann Appell, sin kaŝanta en Nederlando sed origine de Hamburgo, kaj (poste Profesoro) Albada. Appell devis sin kaŝi ĉar KAJ la polico de Germanujo KAJ la polico de Rusujo ĉasadis lin por mortigi lin pro lia influo en la kontraŭ-hitlera KAJ en la kontraŭlenina movadoj. Oni neniam trovis lin.

Marcel Leereveld.

Se informo pri via novaĵo mankas, la kialo estas ke neniu informis AE

Altaj impostoj

Responde al Peter Weide koncerne la landajn impostojn –Amen!

Mi nur bedaŭras, ke tiom da mono oni elspezas per tiu impostomono por aĉeti armilojn. Kiuj, kiel mi jam diris per AE, estas tute senpovaj kontraŭ la ruza eteta pandemia kronviruso - kiu ankaŭ kostas grandskale kaj vivojn kaj ekonomiojn.

Vera Payne

Estrarkunveno 2020-06-26

Venonta kunveno: jaŭdo 25-a de junio 2020. Sandor Horvath

PARA - KIO??

Mi serĉis la vorton *paraprosdokia* en PIV, sed ne trovis. Ĝi estas grekadevena: *para*, kontraŭ, *prosdokia*, atendo/anticipo, kaj relative nova (malfrue 20-jarcenta) idiomo, en kiu la lasta parto de frazo aŭ vortgrupo surprizas en ofte komika maniero, devigante la leganton/aŭskultanton reinterpreti la unua parton. Jen ekzemploj:

- * Se mi akordiĝas kun vi - ni ambaŭ malpravos!
- * Kono estas scii ke tomato estas frukto - kaj ke oni ne metu ĝin en fruktsalaton!
- * Ŝteli ideojn de aliulo estas plagiato; ŝteli ideojn de multaj estas akademia esplorado!
- * Oni enkondukas la novaĵojn per "Bonan tagon" - sed ni tuj komprenas, ke ĝi ne estas.

Kompreneble, multa signifo perdiĝas en traduko, ĉar ĉiu lingvo havas sian propran 'internan ideon', kaj en la angla, krome, tiom da vortoj havas plurajn signifojn - kiel amanto de krucvortenigmoj, ĉu simplaj ĉu kriptaj, scias.

Do, War does not determine who is right, only who is left, tradukiĝas "La milito neniam decidas kiu pravas, nur kiuj supervivas". Sed la angla esprimo estas multe pli trafa pro tio, ke *right* signifas kaj "prava" kaj ankaŭ "dekstra", dum *left* signifas kaj "restas" kaj "maldekstra".

Preskaŭ universale konata en la angla-parolanta mondo estas: *Where there's a will there's a way* - "Kie estas volo estas rimedo". Sed *will* en la angla ankaŭ signifas "testamento". Do, paraprosdokie oni povus diri, *Where there's a will - I want to be in it!* Ho ve, ĝi ne tradukeblas por venigi rideton al viaj lipoj, kara leganto. Do, jen du pluaj ekzemploj kiujn, mi esperas, vi ĝuos.

- * Mi treege ĝuis la vesperon - sed ne ĉi tiun (Groucho Marx, antaŭ ol foriri.)
- * Mi dormas po ok horojn tage - kaj almenaŭ po dek nokte. (*Bill Hicks*).

Vera Payne 😊

Se informo pri via novaĵo mankas, la kialo estas ke neniu informis AE

La uzo de larmiga gaso estas malpermesita dum militoj sed ne al la policanoj kontraŭ civitanoj

Universala baza enspezo (UBI)

Por pli kontentiga kaj sekura mondo

Universala baza enspezo (UBI) estas simpla ideo: perioda konstanta pago senkondiĉe transdonita al ĉiuj individuoj, sen rimedo-testado aŭ labora postulo.

Oni ne devus ŝteli aŭ murdi por eviti fruan morton/malsaton/malliberejon Roger Springer

La Kluboj http://aea.esperanto.org.au/local-groups/

Brisbana Esperanto-Societo Petro Danzer Tel: 0402 766 557

Retpoŝto: brisbane@esperanto.org.au

Central Coast and Newcastle Esperanto Club Joanne Cho Tel: 0413 087 340

Retpoŝto: centralcoast@esperanto.org.au

Esperanto Coffee Club of Canberra Huigh Malcolm Tel: (02) 6288 4334

Retpoŝto: canberra@esperanto.org.au

Esperanto Federation of New South Wales Tel: (02) 9319 4775

Retpoŝto: nsw@esperanto.org.au

Esperanto in South Australia Indrani Beharry-Lall Tel: (08) 8285 3128

Retpoŝto: sa@esperanto.org.au

Esperanto League of Western Australia Shayne Power Tel: (08) 9343 9532

Retpoŝto: esperantowa@hotmail.com

Manly Esperanto Club Roger Springer Tel: (02) 9976 6320

Retpoŝto: manly@esperanto.org.au

Melbourne Esperanto Association Heather Heldzingen Tel: (03) 9525 4295

Retpoŝto: melbourne@esperanto.org.au

Tasmanian Esperanto Society Kam Lee Tel: (03) 62251474

Retpoŝto: tas@esperanto.org.au

Torquay Esperanto Coffee Club John Adams Tel: (03) 5261 2899 / 0421 043 272

Retpoŝto: torquay@esperanto.org.au

Tuvumba Esperanto-Societo Hazel Green Tel: (07) 4691 1238

Retpoŝto: toowoomba@esperanto.org.au

Se informon pri via klubo mankas aŭ eraras informu min. Roger Springer rspring@tpg.com.au

3ZZZ En la elsendo de la 22a de junio 2020 troviĝas kompreneble informoj pri la pandemio, ĉifoje pri la pandemio en Irano, kaj ĝojiga novaĵo ke vivsava medikamento estis trovita. Kiu pagos la publikan ŝuldon? Troviĝas ankaŭ proponojn pri tio. Ĝi enhavas ankaŭ pli malstreĉigajn erojn Franciska Toubale

Se informo pri via novaĵo mankas, la kialo estas ke neniu informis AE

Traduku la ĉi suban parton de la poemo de Adam Lindsay Gordon kaj Eniru la konkurson : Gajnu la enciklopedion kaj AUD \$ 50 valoran keston de aŭstralia manĝo aŭ ekvivalenta ero!

Bonvolu sendi vian tradukon al torquayesperantocoffeeclub@gmail.com

antaŭ la 1a Augusto 2020

la nomo de la gajninto estos anoncita la 20an de aŭgusto

Parto de la poemo :Ye Wearie Wayfarer

Courage, comrades, this is certain,
all is for the best —
there are lights behind the curtain —
gentiles, let us rest.
As the smoke-rack veers to seaward,
from "the ancient clay",
with its moral drifting leeward,
ends the wanderer's lay.

Se informo pri via novaĵo mankas, la kialo estas ke neniu informis AE